

WPROWADZENIE

Niniejszy zeszyt *Kwartalnika AGH Geologia* jest w całości poświęcony rezultatom prac Polskiej Wyprawy Naukowej do Peru (PWNP), organizowanej pod patronatem JM Rektora AGH w Krakowie. Jest to zbiór artykułów prezentujących dorobek poszczególnych osób i zespołów, mający po części charakter raportu wstępnego.

Celem prac jest stworzenie podwaliny naukowej pod przyszły park narodowy w Peru, rozpoznanie budowy geologicznej i przyrody żywej, walorów krajobrazowych i kulturowych z zamiarem objęcia ich ochroną i stosownymi formami udostępnienia turystycznego. Publikacja ma charakter wielodyscyplinarnej monografii. Z tego powodu niektóre z zamieszczonych poniżej artykułów odbiegają od geologicznej linii czasopisma.

Historia

Wyprawa wpisuje się w bogate tradycje badań naukowych Polaków w Peru i eksploracji Andów. Przedstawili je Paradowska (1985)*, Dembicz & Smolana (1993) i Paulo (2007). Wśród odkryć geograficznych na czoło wysuwa się odkrycie Kanionu Rio Colca jako najgłębszego kanionu świata i pokonanie nurtu tej rzeki w 1981 roku przez wyprawę krakowskich studentów Canoandes (Majcherczyk *et al.* 1981). Trzeba przypominać i utrwalać ten dorobek.

W 2003 roku odbył się rekonesansowy wyjazd pracowników Wydziału Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska AGH, dra A. Gałęsia i prof. A. Paulo do Doliny Wulkanów (Gałęsia & Paulo 2005), połączony z wizytą na krawędzi Kanionu Colca na zaproszenie J. Majcherczyka. W czasie tego rekonesansu poznano również dwie kopalnie złota, należące do CM Buena-ventura, nawiązano kontakty naukowe z Uniwersytetem Państwowym San Agustin (UNSA) w Arequipa i Instytutem Geologiczno-Górnictwo-Metalurgicznym (INGEMMET) w Limie.

W roku 2004 otwarto na AGH dwa tematy badawcze: badania młodej grupy wulkanicznej Andahua oraz określenie walorów geoturystycznych w rejonie Kanionu Colca. Pierwszy realizowali Andrzej Gałęsia, Andrzej Paulo i Michał Wasilewski, a drugi Mariusz Krzak, Anna Kukuła-Góral i Sławomir Bębenek.

W roku 2005 Michał Wasilewski samotnie kontynuował badania nad pochodzeniem obsydianu w wyrobach prehistorycznych.

W roku 2006 poszerzył się znacznie krąg badaczy, do 15 osób z 7 ośrodków, oraz spektrum badanych zagadnień, które wyszły poza geologię obejmując również sferę przyrody żywej oraz zagadnienia kulturowe i medyczne. Skład i przebieg ostatnio wymienionej wyprawy jest omówiony w tym tomie (Głogowska & Krupa).

Tematyka badań w roku 2006

Ideę przygotowania projektu parku oraz niezbędnych prac badawczych przedstawili A. Paulo i A. Gałęsia. Zarys budowy obszaru na podstawie dostępnej literatury, jako tło do zagadnień szczegółowych przedstawia artykuł A. Paulo. Tymi zagadnieniami są ewolucja geomorfologiczna omawiana przez T. Kalickiego i J. Kukulaka, aktywność tektoniczna omawiana przez J. Żabę i Z. Małolepszego oraz współczesny wulkanizm prezentowany przez A. Gałęsia.

---

*) wszystkie pozycje bibliograficzne umieszczone zostały w artykule Gałęsia & Paulo – Idea ochrony Kanionu Colca i Doliny Wulkanów

Walory turystyczne i kulturowe Doliny Colca i otoczenia Kanionu były badane przez kilka osób. Dotychczasowym plonem jest artykuł B. Radwanek-Bąk o atrakcjach turystycznych tego regionu i wcześniejszy artykuł M. Krzaka (2005). M. Wasilewski opisał leki mineralne stosowane w medycynie tradycyjnej a Z. Ryn spostrzeżenia o medycynie konwencjonalnej i tradycyjnej w tym regionie. Wyniki rekonesansowych badań roślin pionierskich na tym obszarze omówili B. Cykowska i A. Flakus oraz K. Sobiech-Matura i M. Węgrzyn.

Tło gospodarcze przedstawia artykuł A. Paulo i A. Gałasia.

Plany

Rok 2007 przewidziany był na wstępne opracowanie wyników i skonkretyzowanie planów odnośnie badań terenowych.

W roku 2008 przewidywane jest wydanie niniejszego tomu w języku hiszpańskim w *Boletín de la Sociedad Geográfica de Lima*. W teren uda się około 20-osobowa grupa geologów, geomorfologów i biologów by kontynuować prace w niezbadanych dotąd częściach Kanionu Colca i jego otoczenia, a także by nawiązać ściślejszą współpracę osobistą i instytucjonalną z Peru. Mamy nadzieję, że ten etap prac pozwoli na uzyskanie wystarczającego materiału do przedstawienia wstępnego projektu parku. Utworzenie Parku Narodowego Kanion Colca i Dolina Wulkanów wydaje się być konieczne aby rozwój regionu, który nastąpił za przyczyną Polaków nie przyniósł niepożądanych skutków ubocznych.

Podziękowania

Badania PWNP spotkały się z niezwykle przychylnym przyjęciem władz departamentu Arequipa i samorządów lokalnych oraz INGEMMET i CM Buenaventura. Uczestnicy korzystali m.in. z bazy logistycznej i opracowań technicznych tych instytucji, za co należą się gorące słowa podziękowania. Wiele zawdzięczamy osobistemu zaangażowaniu wychowawcy pokoleń geologów peruwiańskich, prof. dr inż. Stanisławowi Dunin-Borkowskiemu (1931–2006), doświadczonemu we współpracy z Peru prof. Mariuszowi Ziółkowskiemu oraz życzliwym mieszkańcom Arequipy, Felixowi i Luisie Malaga. Dobry klimat wokół wyprawy tworzą też miejscowe środki przekazu.

Od roku 2004 uczestnicy PWNP korzystali z pomocy finansowej macierzystych instytucji, TBSP „Geosfera” oraz Polonii Zagranicznej – Polonijnego Klubu Podróżnika i Towarzystwa Przyjaciół Krakowa w Nowym Jorku. Koszty wydawnicze pokrył Wydział Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska AGH. Wszystkim sponsorom tego ambitnego dzieła, dotychczasowym i przyszłym, gorąco dziękujemy.

Andrzej Paulo
Kierownik PWNP